

PHÁT BIỂU CỦA THỨ TRƯỞNG BÙI BÁ BÔNG
TẠI LỄ ĐÓN NHẬN HUÂN CHƯƠNG ĐỘC LẬP HẠNG II
VÀ KỶ NIỆM 30 NĂM THÀNH LẬP VIỆN LÚA ĐBSCL
Viện lúa ĐBSCL, 8/9/2007

Kính thưa đồng chí Lê Phước Thọ, nguyên Ủy viên Bộ Chính trị BCH TW Đảng CSVN, nguyên Trưởng ban tổ chức TW,

Kính thưa đồng chí Phạm Thanh Vận, Phó bí thư thường trực Thành ủy TP. Cần Thơ,

Kính thưa đồng chí Võ Thanh Tòng, Phó bí thư Thành ủy, Chủ tịch Ủy ban nhân dân TP. Cần Thơ,

Kính thưa các cán bộ lão thành, lãnh đạo các địa phương, ban ngành,

Kính thưa các đồng chí lãnh đạo và cán bộ công nhân viên Viện lúa ĐBSCL qua các thời kỳ,

Kính thưa các đồng chí,

Tôi rất vui mừng hôm nay được thay mặt lãnh đạo Bộ Nông nghiệp và PTNT về dự lễ đón nhận Huân chương Độc lập hạng nhì và kỷ niệm 30 năm ngày thành lập Viện lúa ĐBSCL. Trong không khí trang trọng và phấn khởi của buổi lễ này, tôi xin bày tỏ lời chúc mừng nồng nhiệt của lãnh đạo Bộ đến toàn thể các nhà khoa học và cán bộ công nhân viên của Viện qua các thời kỳ.

Với phần thưởng cao quý Huân chương Độc lập hạng nhì được Chủ tịch nước Cộng hòa XHCN Việt Nam trao tặng, Viện lúa ĐBSCL tiếp tục khẳng định vị trí của mình là một Viện nghiên cứu lúa đầu ngành của cả nước, có những đóng góp đặc biệt xuất sắc đối với sự phát triển lúa, nhất là cho vùng đồng bằng sông Cửu Long. Với vinh dự đón nhận Huân chương Độc lập hạng nhì lần này và các phần thưởng cao quý của Nhà nước đã trao tặng trước đây như Huân chương Độc lập hạng ba năm 2002, Anh hùng lao động thời kỳ đổi mới năm 2000, Giải thưởng Hồ Chí Minh cho tập thể 10 nhà khoa học về khoa học công nghệ năm 2000, Viện lúa ĐBSCL đã giành được niềm tin yêu của Đảng và Nhà nước, giành được lòng tin cậy làm bạn đồng hành của hàng triệu nông dân. Thành tựu của Viện là sự kế thừa liên tục những truyền thống tốt đẹp trong quá trình xây dựng và phát triển, từ thời kỳ gian khổ nhất những năm đầu xây dựng trên cánh đồng hoang sau chiến tranh cách đây 30 năm và trải qua từng chặng đường trần trở trong thời kỳ đổi mới cho đến hôm nay.

Kính thưa các đồng chí,

Sản xuất lúa gạo nước ta, với những thành tựu đầy ấn tượng trong các năm qua, đã đảm bảo an ninh lương thực tuyệt đối cho đất nước - một đất nước đất rất hẹp, người rất đông, mặt khác đã vẽ lại bản đồ thị trường lúa gạo thế giới khi nhiều năm liên tục là nước xuất khẩu gạo lớn thứ hai trên thế giới. Tuy nhiên, nhìn về phía trước, sản xuất lúa gạo nước ta đang bước vào thời kỳ có nhiều thử thách mới, trong đó có thử thách mang tính thời đại như vấn đề thay đổi khí hậu toàn cầu, vấn đề toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế quốc tế, và có các thử thách nội sinh trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước của chúng ta.

Những năm gần đây, diện tích đất lúa nước ta giảm rất nhanh do nhu cầu sử dụng làm khu công nghiệp, giao thông, nhà ở, v.v. hoặc chuyển sang làm vườn cây, nuôi trồng thủy sản. Trong 5 năm qua, ước tính diện tích gieo trồng lúa giảm 300.000 ha. Xu hướng giảm diện tích lúa còn tiếp tục theo tốc độ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, trong khi dân số nước ta mỗi năm vẫn tăng trên 1 triệu người, đây chính là một thử thách. Thêm vào đó, sinh thái vùng trồng lúa sẽ mất cân bằng nghiêm trọng do nguồn nước cho canh tác trở nên ít hơn, hạn hán, lũ lụt nhiều hơn, xâm nhập nước mặn sâu hơn, tốc độ sa mạc hóa nhanh hơn, mật độ bộc phát dịch sâu bệnh hại lúa cao hơn, v.v. Các yếu tố tự nhiên này là nguyên nhân dẫn đến tính thiếu bền vững trong sản xuất lúa ở nước ta. Chưa nói đâu xa, dịch rầy nâu truyền bệnh vàng lùn và lùn xoắn lá trên lúa xảy ra ở ĐBSCL năm 2006 đã làm tổn thất gần 1 triệu tấn lúa là báo hiệu sự bắt đầu lộ diện của tính thiếu bền vững trong sản xuất lúa ở ĐBSCL, một vùng mà chúng ta trước nay đều cho là vùng trồng lúa lý tưởng nhất của cả nước.

Xu hướng chuyển dịch lao động nông nghiệp ra khỏi nông thôn hoặc sang lĩnh vực công nghiệp và dịch vụ là xu hướng tất yếu của quá trình công nghiệp hóa, xu hướng này hiện nay đã xuất hiện và sẽ tiếp tục xảy ra với tốc độ cao hơn trong thời gian tới, vì vậy ngành trồng lúa nước ta, nhất là ở

ĐBSCL sẽ thiếu lao động nghiêm trọng, ngay từ vụ đông xuân và hè thu năm nay, việc thu hoạch lúa cũng đã gặp khó khăn vì thiếu lao động, công thu hoạch tăng cao. Trong khi đó tính hấp dẫn của nghề trồng lúa ngày càng kém đi, vì thu nhập từ trồng lúa thấp so với các ngành nghề khác, mặc dù những năm gần đây, giá lúa có tăng lên nhưng giá phân bón, xăng dầu còn tăng nhiều hơn.

Xu hướng tiêu dùng và thị trường xuất khẩu ngày càng đòi hỏi các giống lúa chất lượng cao, trong khi đó do yêu cầu thực tiễn vẫn cần năng suất cao và tính kháng sâu bệnh. Phương trình cân bằng giữa chất lượng, năng suất và tính kháng sâu bệnh của lúa là một thử thách, mà không nói đâu xa, chính đang đặt ra cho công tác chọn tạo giống lúa ĐBSCL, nơi cung cấp 90% lượng gạo xuất khẩu hàng năm của cả nước.

Trước viễn cảnh sản xuất lúa ở nước ta và ở ĐBSCL như trên, Viện lúa ĐBSCL cần định hướng chiến lược phát triển trong 5 năm tới, trong 10 năm tới và xa hơn để tạo ra các giá trị khoa học và công nghệ mới, góp phần giải quyết các thử thách, đáp ứng tốt nhất yêu cầu phát triển một hệ sinh thái sản xuất lúa bền vững gắn liền với sự cải thiện cuộc sống của nông dân. Đây là nhiệm vụ không phải dễ dàng, và càng không đơn giản, nhưng chúng ta có quyền kỳ vọng rằng Viện lúa ĐBSCL sẽ tự tìm ra hướng đi và động lực phát triển cho mình trong giai đoạn mới.

Kính thưa các đồng chí,

Thành tựu của Viện lúa ĐBSCL qua 30 năm xây dựng và phát triển gắn liền với sự quan tâm đầu tư của Nhà nước cùng với sự ủng hộ của các địa phương và cộng đồng quốc tế, song nhân tố quyết định thành tựu của Viện chính là bà con nông dân, những người trực tiếp ứng dụng các kết quả nghiên cứu của Viện trên đồng ruộng của mình, đồng thời cũng là những người phản biện chuẩn xác nhất các kết quả nghiên cứu của Viện. Vì vậy, nhân dịp Viện lúa ĐBSCL kỷ niệm 30 năm ngày thành lập, thay mặt lãnh đạo Bộ Nông nghiệp và PTNT, tôi xin chân thành cảm ơn sự ủng hộ hết lòng của bà con nông dân, chính quyền các cấp và cộng đồng quốc tế đã dành cho Viện trong thời gian qua. Đặc biệt, tôi xin bày tỏ sự trân trọng và biết ơn đối với sự chỉ đạo và giúp đỡ của lãnh đạo thành phố Cần Thơ, quận Ô Môn, huyện Cờ Đỏ và bà con địa phương đã dành cho Viện, đặc biệt ở những thời điểm khó khăn nhất.

Kính thưa các đồng chí,

Là một cán bộ có thời gian công tác tại Viện lúa ĐBSCL liên tục 24 năm từ ngày đầu thành lập đến khi được điều động về công tác ở Bộ, tôi rất tự hào về Viện, nơi phần lớn thời gian công tác của cuộc đời mình đã trải qua ở đây và cũng có thể nói, những gì tốt đẹp của một môi trường công tác, của một tập thể lao động khoa học đã lắng đọng trong tâm trí tôi, không bao giờ phai nhạt, không bao giờ có thể mất đi, như những lớp phù sa lắng đọng qua mỗi năm trên đồng ruộng. Vì vậy, tôi không thể nào không bày tỏ sự biết ơn đến các chú cô, các anh chị lớp trước và các bạn đồng nghiệp ở Viện lúa ĐBSCL đã giúp tôi có một quãng đời công tác đầy kỷ niệm trong sáng. Nhân dịp này, xin kính chúc các chú cô, các anh chị và các bạn nhiều sức khỏe và hạnh phúc. Xin cảm ơn Viện lúa ĐBSCL và kính chúc Viện tiếp tục đi về phía trước, nơi chân trời lúa mãi màu xanh.

Xin trân trọng cảm ơn.